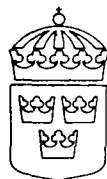

Trafikutskottets yttrande

1986/87:2 y

över proposition 1986/87:95 om totalförsvarets
fortsatta utveckling jämte motioner

TU
1986/87:2 y

Till försvarsutskottet

Försvarsutskottet har den 17 mars 1987 beslutat att beträffande proposition 1986/87:95 om totalförsvarets fortsatta utveckling jämte motioner

dels bereda vart och ett av övriga utskott tillfälle att lämna yttrande till försvarsutskottet, senast den 23 april 1987,

dels hemställa om yttrande inom samma tid från trafikutskottet såvitt avser bilagorna 5 och 6.

Trafikutskottet

Trafikutskottet får med anledning härav anförda följande.

Enligt propositionens bilaga 6 bör kustbevakningen organisatoriskt avskiljas från tullverket och bilda en egen civil myndighet inom försvarsdepartementets verksamhetsområde och inom den militära utgiftsramen.

Detta förslag och de i anslutning därtill väckta motionerna berör ej trafikutskottets beredningsområde. Utskottet finner därför ej anledning att yttra sig i frågan.

Utskottet har ej heller i övrigt funnit anledning att yttra sig över andra delar av propositionen än dess bilaga 5 och de i anslutning därtill väckta motionerna 1986/87:Fö125 (c) och 1986/87:Fö127 (c) yrkande 16. Därjämte behandlar utskottet i det följande den under den allmänna motionstiden vid innevarande års riksmöte väckta motionen 1986/87:T803 (c) med rubriken Sårbarheten på teleområdet. Trafikutskottet överlämnar – under förutsättning av försvarsutskottets medgivande – denna motion till försvarsutskottet.

Civilt totalförsvär: funktionen Telekommunikationer

I den sistnämnda motionen yrkas (1) att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anføres om att minska telekommunikationernas sårbarhet och (2) att riksdagen anslår erforderliga medel för att uppfylla de krav som samhället har rätt att ställa på televerket och dess tjänster.

Motionären framhåller att samordningsbehoven inom totalförsvaret i fråga om telekommunikationer i dag är så stora att de vida överstiger den samordningskapacitet som totalförsvarets chefsnämnd (TCN) och totalförsvarets teleberedning (TTB) har. Försvarsinvesteringar – fortsätter motionären – finansieras i allt väsentligt över anslaget H 1, som alltsedan år 1963

legat på ungefär samma nivå med ca 12 milj. kr. per år. Detta är enligt motionären helt otillräckligt med hänsyn till de omfattande tekniska investeringar som sker i televerkets nät under de närmaste 10–20 åren. Det är vidare av största vikt att fastställa ett myndighetsansvar för försvarsinvesteringar och dessas finansiering. Även samverkansformerna är mycket betydelsefulla. Slutligen framhåller motionären att endast den "högsta nivån" i televerkets perspektivstudie fas B torde uppfylla de krav som samhället har rätt att ställa på televerket och dess tjänster.

I propositionen föreslår regeringen, såvitt nu är i fråga, (1) att riksdagen godkänner de riktlinjer för den fortsatta utvecklingen av televerkets försvarsberedskap som föredragande departementschefen har angett och (2) att riksdagen godkänner att televerkets försvarsinvesteringar fr.o.m. budgetåret 1987/88 finansieras med televerkets rörelsemedel.

I propositionen framhålls att televerket enligt regeringens anvisningar utarbetat en programplan för perioden 1987/88–1991/92 avseende planerade beredskapsåtgärder i televerkets nät. Planeringen skulle enligt anvisningarna ha som utgångspunkt att en betydande höjning krävs av ambitionen i fråga om krigsskyddsåtgärder för telekommunikationssystemet samt att åtgärderna bör vidtas i takt med att systemet byggs ut. De ekonomiska planeringsföresättningarna för televerket var att programplaneringen avseende investeringskostnader skulle genomföras utifrån en nivå på 12 milj. kr. under planeringsperioden. Därutöver angav direktiven att två ökningsalternativ för investeringskostnaderna skulle redovisas: 30 milj. kr. per år resp. 75 milj. kr. per år. I programplanen redovisar televerket planerade beredskapsåtgärder utifrån det högsta alternativet.

Föredraganden anser i likhet med försvarskommittén att televerket under perioden 1987/88–1991/92 bör vidta beredskapsåtgärder som motsvarar det högsta planeringsalternativet. Han förordar således att en investeringsnivå på 75 milj. kr. årligen med tillhörande driftkostnader läggs till grund för televerkets fortsatta försvarsberedskap. Den exakta investeringsvolymen bör få variera något för att uppnå fullgod samordning med den fredsmässiga utbyggnaden och moderniseringen av telenätet. Televerkets försvarsinvesteringar bör, i enlighet med försvarskommitténs förslag, fr.o.m. budgetåret 1987/88 finansieras med televerkets rörelsemedel. Åtgärder på telekommunikationsområdet som tillgodoser en enstaka totalförsvarsmyndighets behov bör finansieras av den myndigheten.

Slutligen framhåller föredraganden att det kan finnas anledning att särskilt överväga formerna för styrning av televerkets försvarsinvesteringar. Det är t.ex. angeläget att höga krav på effektiviteten i resursanvändningen kan tillämpas för försvarsinvesteringarna liksom för televerkets insatser i övrigt. Det bör ankomma på regeringen att besluta om lämpliga styrformer.

Av det anförda framgår att syftet med yrkande 2 i motion 1986/87:T803 (c) – att riksdagen anslår erforderliga medel för att uppfylla de krav som samhället har rätt att ställa på televerket och dess tjänster – torde få anses tillgodosett. Av propositionen framgår vidare att de krav på klarlägganden i fråga om finansiering och myndighetsansvar för investeringar på teleområdet som framställs i motionen även de torde få anses tillgodosedda. I vad gäller kravet på ökad samordningskapacitet har utskottet erfarit att totalförsvarets

chefsnämnd nyligen till regeringen lämnat en rapport med förslag till framtida inriktning av totalförsvarets teleberedning. I rapporten föreslås en aktivering och breddning av TTB:s verksamhet i syfte att få till stånd en bättre samordning och uppföljning på telekommunikationsområdet.

Med hänvisning till det anförda, och i avvaktan på regeringens ställningstagande till TCN:s rapport, bör försvarsutskottet enligt trafikutskottets mening avstyrka motion 1986/86:T803 (c). Regeringens förslag, såvitt nu är i fråga, tillstyrks.

Civilt totalförsvaret: funktionen Transporter

I propositionen föreslår regeringen i denna del att riksdagen bereds tillfälle att ta del av vad föredraganden anför om den fortsatta verksamheten inom funktionen Transporter av totalförsvarets civila del.

Föredraganden ansluter sig till uttalanden av chefen för försvarsdepartementet – i en annan del av propositionen – vari denne betonar vikten av ledning och samordning av totalförsvaret samt de ökade kraven på snabbhet och flexibilitet inom transportberedskapen. Föredraganden säger sig också dela försvarsministerns uppfattning om behovet av modellutveckling, som bedrivs av transportrådet, och ytterligare studier inom funktionen Transporter.

Vad föredraganden sålunda anför har inte givit trafikutskottet anledning till erinran.

Anslagsfrågor för budgetåret 1987/88

SJÄTTE HUVUDTITELN

Vägväsende

B 8. Vägverket: Försvarsuppgifter

I propositionen föreslår regeringen i denna del (1) att riksdagen till Vägverket: Försvarsuppgifter för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag på 37 milj. kr. och (2) att riksdagen medger att regeringen bemyndigar vägverket att anskaffa reservbromateriel inom en ram av 10 milj. kr.

Föredraganden framhåller att anslaget avser den verksamhet som skall tillgodose totalförsvarets krav på väghållning vid krigsfara och i krig och den planläggning i fred som erfordras härför. Anslaget omfattar delposterna drift och investering. I delposten drift inräknas bl.a. upprättande av krigsvägplan, medan delposten investeringar främst omfattar anskaffning av reservbromateriel och reservdelar för verkets färjor, fordon och maskiner.

I motion 1986/87:Fö125 (c) framhålls att alla typer av vägar kan förekomma i en krigsvägplan, inte minst en del av de 7 000 milens enskilda vägar. Vidare betonar motionärerna vikten av samordning mellan den vägupprustning som kontinuerligt pågår i fredstid och försvarets krigsvägplan. I fråga om det föreslagna beställningsbemyndigandet för reservbromateriel framhåller mo-

tionärerna att beställningarna av industri- och regionalpolitiska samt säkerhetsmässiga skäl bör placeras inom landet.

TU 1986/87:2 y

I motion 1986/87:Fö127 (c) framhålls att om en krigsvägplan skall fungera måste redan i fredstid det sekundära vägnätet hållas i stånd.

Enligt vad utskottet erfarit utgör krigsvägplanen i sig ett instrument för samordning av den civila och militära väghållningen i kris- och krigssituationer. I planen anges i fred planlagt utnyttjande av främst det allmänna vägnätet för totalförsvarets transporter. Vidare anges planlagt utförande av vissa vägobjekt av begränsad omfattning avsedda att öka totalförsvarets handlingsfrihet och framkomligheten för dess transporter. Planen omfattar också en förteckning över vissa enskilda vägar av betydelse för totalförsvarets behov och för vilka avses gälla ett allmänt vägunderhållsansvar.

I vad gäller kravet på beställningar inom Sverige av krigsbromateriel vill utskottet framhålla att vägverket har att iaktta bestämmelserna i upphandlingsförfordningen (1986:366). Det bör dock tilläggas att vägverket – enligt vad utskottet erfarit – hittills under 1980-talet har kunnat placera alla beställningar av ifrågavarande materiel hos svenska tillverkare.

Syftet med de nu behandlade motionsyrkandena synes till väsentlig del tillgodosett. Trafikutskottet anser därför att de inte påkallar någon åtgärd från riksdagens sida och avstyrker därför desamma. Regeringens förslag, såvitt nu är i fråga, tillstyrks.

Statens järnvägar

D 3. Försvarsinvesteringar vid statens järnvägar

I propositionen förslås i denna del att riksdagen till Försvarsinvesteringar vid statens järnvägar för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag på 28 milj. kr.

Föredraganden framhåller att i den föreslagna medelsramen har inräknats påbörjandet av en begränsad upprustning av bandelen Jokkmokk–Arvidsjaur för att tillgodose totalförsvarets behov till dess att ett framtida långsiktigt ställningstagande föreligger om persontrafiken på banan.

I motion 1986/87:Fö125 (c) framhålls att hela inlandsbanans fortbestånd måste garanteras, inte minst av totalförvarsskäl. Vidare bör enligt motionärerna regeringen skyndsamt se över om det finns tillräcklig samordning mellan civila och militära intressen i vad gäller trafiksvaga bandelars framtid.

I motion 1986/87:Fö127 (c) framhålls att järnvägens bannät har en viktig strategisk betydelse, som måste beaktas inför framtida ställningstaganden till godsjärnvägarnas framtid.

I vad först gäller inlandsbanan vill utskottet erinra om riksdagens beslut år 1985 (prop. 1984/85:114, TU 22, rskr. 348), enligt vilket frågan om persontrafikens framtid på banan skall prövas efter en period på 4 à 5 år. Först då torde det enligt riksdagsbeslutet vara möjligt att bedöma de långsiktiga trafikbehoven.

Trafikutskottet vill framhålla att ställningstaganden om trafiknedläggningar och spårupprivningar regelmässigt föregås av ett ingående beredningsarbete, där totalförsvarets synpunkter vägs in i beslutsunderlaget. Härigenom

kan totalförsvarets krav och önskemål förenas med en anpassning av järnvägsnätet till dagens och framtidens trafikbehov.

TU 1986/87:2 y

Trafikutskottet delar den i motion 1986/87:Fö127 (c) uttalade uppfattningen om vikten av att järnvägarnas strategiska betydelse beaktas inför framtida ställningstaganden till godsjärnvägarnas framtid och utgår också från att så sker.

Med hänvisning till det anförda finner trafikutskottet inte någon riksdagens åtgärd påkallad med anledning av de motionsyrkanden som nu är i fråga. Dessa synes följaktligen böra avstyrkas av försvarsutskottet.

Regeringens förslag, såvitt nu är i fråga, tillstyrker trafikutskottet för sin del.

Sjöfart

E 1. Ersättning till sjöfartsverket för vissa tjänster

I propositionen i denna del föreslår regeringen att riksdagen bereds tillfälle att ta del av vad föredraganden anför om sjöfartsverkets verksamhet inom totalförsvarets civila del.

Föredraganden framhåller att han i årets budgetproposition för nästa budgetår beräknat 101,4 milj. kr. som ersättning till sjöfartsverket för vissa tjänster, varav 1,5 milj. kr. avser den civila delen av totalförsvaret.

I motion 1986/87:Fö125 (c) framhålls att samhällets ökade sårbarhet och den allt mindre kapaciteten när det gäller sjötransporter innebär att försiktighet måste iakttas när det gäller att minska resurserna till det förutvarande ekonomiska försvaret. Inte minst av beredskapsskäl måste Sverige skaffa sig en positiv sjöfartspolitik.

I motion 1986/87:Fö127 (c) framhålls sjöfartens betydelse från beredskapssynpunkt. Det gäller – betonar motionärerna – att se till dels att den svenska handelsflottan inte minskar, dels att den är tillgänglig för Sverige vid en avspärrning.

Trafikutskottet vill med anledning av dessa motionsyrkanden erinra om att en princip för svensk sjöfartspolitik enligt riksdagens beslut år 1980 (prop. 1979/80:166, TU 26 och 30, rskr. 418) är att trygga landets transportförsörjning i politiska och ekonomiska krissituationer. Vidare utgår utskottet från att ifrågavarande spörsmål kommer att behandlas i den proposition om sjöfartspolitiken som regeringen aviserat.

Med hänvisning till det anförda finner trafikutskottet inte någon riksdagens åtgärd erforderlig med anledning av ifrågavarande motionsyrkanden. Dessa synes följaktligen böra avstyrkas av försvarsutskottet. Vad föredraganden anför har inte givit utskottet anledning till erinran.

Luftfart

F 1. Beredskap för civil luftfart

Trafikutskottet tillstyrker för sin del regeringens förslag att riksdagen till Beredskap för civil luftfart för nästa budgetår anvisar ett reservationsanslag på 17,1 milj. kr.

H 1. Transportrådet

I propositionen i denna del föreslår regeringen – utöver vad som hemställs i budgetpropositionen – att riksdagen till Transportrådet för nästa budgetår anvisar ett förslagsanslag på 10,1 milj. kr.

Föredraganden framhåller att merparten av dessa medel avses användas för åtgärder i syfte att begränsa verkningarna av elavbrott på drivmedelsförsörjningen.

I motion 1986/87:Fö127 (c) framhålls att medlen skulle utnyttjas bättre om de tillfördes länsstyrelserna. Riksdagen bör därför avslå förslaget till medelsanvisning och hos regeringen begära ett nytt förslag med den angivna inriktningen.

Transportrådet, som enligt sin instruktion (1979:1037) har att svara för beredskapsplanering inom transportsektorn, framhåller i sin anslagsframställning för nästa budgetår att i programplaneringen för de civila delarna av totalförsvaret 9 milj. kr. har avsatts för inköp av batteridrivna pumpar. För att drivmedelsförsörjningen skall fungera vid ett elavbrott måste det finnas sådana reservpumpar vid ett relativt stort antal bensinstationer. Uppräknat till 1987/88 års prisläge är medelsbehovet 9,4 milj. kr.

Enligt vad trafikutskottet erfarit kommer transportrådet att svara för upphandlingen av pumparna. Utskottet har för sin del ingen erinran mot att så sker.

Med hänvisning till det anförda föreslår trafikutskottet att försvarsutskottet avstyrker motionsyrkandet i här berörd del. Vidare tillstyrker trafikutskottet att 10 075 000 kr. anvisas till Transportrådet för budgetåret 1987/88 utöver vad trafikutskottet föreslår i sitt betänkande TU 1986/87:22.

Stockholm den 23 april 1987

På trafikutskottets vägnar

Kurt Hugosson

Närvarande: Kurt Hugosson (s), Birger Rosqvist (s), Olle Östrand (s), Olle Grahn (fp), Gösta Andersson (c), Sven-Gösta Signell (s), Rune Johansson (s), Margit Sandéhn (s), Hugo Bergdahl (fp), Görel Bohlin (m), Anna Wohlin-Andersson (c), Viola Claesson (vpk), Jarl Lander (s), Anders Andersson (m) och Jan Sandberg (m).

Avvikande meningar

1. Statens järnvägar

Gösta Andersson (c), Anna Wohlin-Andersson (c) och Viola Claesson (vpk) anser att den del av yttrandet – under avsnittet Statens järnvägar – som börjar med "Med hänvisning" och slutar med "sin del" bort ha följande lydelse:

Enligt trafikutskottets mening beaktades inlandsbanans betydelse från beredskapssynpunkt inte i tillräcklig omfattning i 1985 års riksdagsbeslut. Utskottet anser därför att ett ställningstagande till banans framtid bör ske utan uppskov och innebära att hela dess fortbestånd säkerställs av totalförsvarskäl.

TU 1986/87:2 y

Vad trafikutskottet nu anför, med anledning av motionerna 1986/87:Fö125 (c) yrkande 3 och 1986/87:Fö127 (c) yrkande 16 i denna del, bör försvarsutskottet föreslå riksdagen att som sin mening ge regeringen till känna.

I avvaktan på att regeringen förelägger riksdagen det erforderliga beslutsunderlaget tillstyrker trafikutskottet för sin del regeringens förslag till medelsanvisning.

2. Sjöfart

Gösta Andersson (c), Anna Wohlin-Andersson (c) och Viola Claesson (vpk) anser att den del av yttrandet – under avsnittet Sjöfart – som börjar med "Trafikutskottet vill" och slutar med "till erinran" bort ha följande lydelse:

Trafikutskottet ser för sin del med oro på den utveckling som inneburit att den svenska handelsflottan minskat från 613 fartyg om sammanlagt 12,9 milj. dödviktston år 1975 till 438 fartyg om 2,2 milj. dödviktston 1986 – en kapacitetsminskning på drygt 80 %.

Trafikutskottet erinrar om att ett viktigt mål för den svenska sjöfartspolitikken – enligt riksdagens beslut härom år 1980 – är att trygga landets transportförsörjning i politiska och ekonomiska krissituationer. Den av regeringen till i maj månad innevarande år aviserade sjöfartspolitiska propositionen måste ha som utgångspunkt att skaffa Sverige en positiv sjöfartspolitik som motsvarar de år 1980 fastställda intentionerna.

Vad trafikutskottet sålunda anför med anledning av propositionen i denna del och motionerna 1986/87:Fö125 (c) yrkande 4 och 1986/87:Fö127 (c) yrkande 16 i denna del bör försvarsutskottet föreslå riksdagen att som sin mening ge regeringen till känna.

3. Institut m.m.

Gösta Andersson och Anna Wohlin-Andersson (båda c) anser att den del av yttrandet – under avsnittet Institut m.m. – som börjar med "Transportrådet, som" och slutar med "betänkande TU 1986/87:22" bort ha följande lydelse:

Enligt trafikutskottets mening bör transportrådets uppgifter inom den civila delen av totalförsvaret överföras på länsstyrelserna. Utskottet tillstyrker därför för sin del förslaget i motion 1986/87:Fö127 (c) om avslag på regeringens förslag till medelsanvisning.

Vidare delar trafikutskottet motionärernas uppfattning att regeringen bör förelägga riksdagen nytt förslag med den av motionärerna angivna inriktningen.

Vad trafikutskottet nu har anför bör försvarsutskottet föreslå riksdagen att som sin mening ge regeringen till känna.

